

אדר ב' התשע"א

בס"ד

'מלח ברית אלוקיד' לפרשת ויקרא (ע"פ שעור מאת שרון רימון)

- 14. יחזקאל, פרק ט"ז פסוק ד'**
ומולדותיך ביום הולדת אִתְּךָ לא כָּתַת שְׁבָךְ וּבָמִים לֹא רִחַצְתָּ לְמַשְׁעֵי וְהִמְלַח לֹא הִמְלַחְתָּ וְהַחֲתַל לֹא חֲתַלְתָּ:
- 15. הרד"ק**
"הומלחת" - כי המלח מחזק עור בשר הילד ומקשה אותו.
- 16. משנה, מסכת שבת, פרק ז, משנה ב'**
...הצד צבי השוחטו והמפשיטו המולחו והמעבד את עורו...
- 17. פירוש המשניות לרמב"ם במקום**
ואמרו "המולחו והמעבדו" אינן שתי מלאכות, לפי שמליחת העור היא מין ממני העבוד, והזכירו להשמיעך שהמליחה עבוד היא.
- 18. איוב פרק ו פסוק ו'**
הַיָּאֵכֶל תִּפְּל מִבְּלֵי מֶלַח...
19. ספרי דאגדתא על אסתר - מדרש פנים אחרים, נוסח ב', פרשה ה'
...זכר עשה לנפלאותיו" (תהלים קי"א, ד'), ואף כשהפך את סדום הניח זכרון - "ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח" ועד עכשיו הוא עומד נציב מלח...
20. אבן עזרא, ויקרא, פרק ב' פסוק י"ג
"ברית אלוקיד" - הכנסתיך בברית והשבעתיך, שלא תקריב תפל ולא יאכל, כי הוא דרך בזיון.
21. רבנו בחיי
...ועל דרך הפשט: טעם המלח בקרבנות לפי שלא יהיה דרך כבוד בקרבן ה' שיהיה תפל בלי מלח, ולמדה תורה דרך ארץ דמלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא...
22. ספר החינוך, מצווה קי"ט
משרשי מצוות הקרבן להכשיר ולהיישיר נפש המקריב אותו, ועל כן לעורר נפשו של מקריב נצטווה בהקרבת דברים הטובים והערבים והחביבים עליו, והמלח בו גם כן מהשורש הזה, כדי שתהיה אותה פעולה שלמה, לא תחסר לפי הנהגת האדם דבר, כי אז יתעורר לבו אליו יותר, כי כל דבר מבלי מלח לא יערב לאיש לא טעמו ולא ריחו...
...ומלבד זה יש במלח עניין אחר רומז, כי המלח מקיים כל דבר ומציל על ההפסד ועל הרקבון, וכן במעשה הקרבן ינצל אדם מן ההפסד, ותשמר נפשו ותשאר קיימת לעד.
23. רמב"ן, ויקרא, פרק ב' פסוק י"ג
...שהמלח מים, ובכח השמש הבא בהם יעשה מלח, והמים בתולדותם ירוו הארץ ויולידו ויצמיחו, ואחרי היותם מלח יכירתו כל מקום וישרפו, לא תזרע ולא תצמיח. והנה הברית כלולה מכל המדות...
כמלח שיתן טעם בכל המאכלים ותקיים ותכרית במליחותה... ולכן אמר בקרבנות (במדבר, פרק י"ח פסוק י"ט) "ברית מלח עולם היא", כי הברית מלח העולם, בו יתקיים ויכרת...
24. רבנו בחיי
ועל דרך הקבלה: יש במלח שני כחות משתנים, זה הפך זה, וזה המים והאש, שהם כנגד שתי המידות שבהם קיום העולם, והם מידת רחמים ומידת הדין, ומטעם זה אמר "מלח ברית אלוקיד", קרא ברית אלוקיד מלח, לפי שבו יתקיים ויכרת העולם, וכמו שאמרו: ראה שאינו יכול להתקיים בדין שיתף עמו מדת רחמים, וכן המלח מקיים ומכרית, כי הוא מקיים ומעמיד הבשר זמן מרובה ונותן טעם בכל המאכלים, והוא מכרית גם כן כי המקום המלוח לא יעלה בו כל עשב....
25. הכלי יקר
...כדי להמליך את הקב"ה על כל ההפכים הנראין בעולם... והנה מלח יש בטבעו דבר והפכו, כי יש בו כח האש והחמימות, ותולדת המים, עד שאמרו חכמי הקבלה שהוא כנגד מידת הדין ומידת הרחמים, על כן נקרא "ברית אלוקיד", כי בהקרבה זו כורתים ברית עם ה' להשליטו על כל ההפכים...

- 1. ויקרא פרק ב'**
(יג) וְכֹל קִרְבָּן מִנְחָתְךָ בְּמִלַּח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַּח בְּרִית אֱלֹהִים מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל קִרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:
- 2. הרמב"ם במורה נבוכים, חלק ג', פרק מ"ו**
ומפני שעובדי ע"ז לא היו מקריבים לחם אלא שאור, והיו בוחרים להקריב העניינים המתוקים ומלכלכים קרבניהם בדבש, וכן לא תמצא בדבר מקרבנותיהם מלח, מפני זה הזהיר ה' מהקריב כל שאור וכל דבש, וציווה בהתמדת המלח...
3. שד"ל על ויקרא י"ב י"ג
עד היום הזה, נשיאי הערביים כשכורתים ברית מביאים כלי של מלח ואוכלים יחד פת במלח. והנה זה היה מנהג ידוע בימי קדם בארצות המזרח שהברית נכרת במלח. ואמנם, כל קרבן הוא לרצות ולפייס הא-ל ולהביאו עמנו בברית, ולפיכך ציווה לתת מלח בכל קרבן וקרא לאותו מלח "מלח ברית אלוקיד" כי בו אתה כורת ברית עם אלוקיד.
4. דברים, פרק כ"ט פסוק כ"ב
גְּפִרִית וְמֶלַח שֶׁרְפָה כָּל אֲרָצָה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יֵעָלֶה בָּהּ כָּל יָעֵשֶׂב כְּמַהֲפַכַת סָדִם וְעִמְרָה...
5. צפניה, פרק ב' פסוק ט'
כִּי מוֹאֵב פִּסְדִם תִּהְיֶה וּבְגֵי עֲמוֹן פְּעֻמָּה מִמָּשַׁק חֲרוּל וּמִכְרָה מֶלַח וּשְׁמֵמָה עַד עוֹלָם:
- 6. ירמיהו, פרק י"ז פס' ו'**
וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֲרָץ מְלַחָה וְלֹא תִשָּׁב:
- 7. שופטים פרק ט פסוק מ"ה**
אֲבִימֶלֶךְ נָלַחם בְּעִיר כָּל הַיּוֹם הַהוּא וַיִּלְכְּדוּ אֶת הָעִיר וְאֶת הָעָם אֲשֶׁר בָּהּ הֲרַג וַיִּתֵּץ אֶת הָעִיר וַיִּזְרְעֶהָ מֶלַח:
- 8. הרלב"ג**
"ויתוץ את העיר ויזרעה מלח" - עשה זה כדי שלא תהא ראויה לשדות ולכרמים.
- 9. בראשית, פרק י"ט פסוק כ"ו**
וַתִּבֹט אֲשֶׁתוֹ מֵאֲחִיו וַתִּהְיֶה נְצִיב מֶלַח:
- 10. אבן עזרא על בראשית פרק יט פסוק כו**
נציב - כטעם מצבה כי נשרפו עצמי בגפרית והיתה עם מלח כי כן כתוב גפרית ומלח וגו' כמהפכת סדום.
- 11. מלכים ב' פרק ב'**
(ט) וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר אֶל אֱלִישָׁע הִנֵּה נָא מוֹשֵׁב הָעִיר טוֹב פְּאֻשֶׁר אֲדִנִּי רֵאָה וְהַמִּים רָעִים וְהָאָרֶץ מִשְׁפָּלָת: (כ) וַיֹּאמֶר קָחוּ לִי צִלְחִית חֲדָשָׁה וְשִׁימוּ שָׁם מֶלַח וְיִקְחוּ אֵלָיו: (כא) וַיָּצֵא אֶל מוֹצֵא הַמִּים וַיִּשְׁלַךְ שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר ה' רְפֹאתֵי לְמִים הָאֵלֶּה לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד מָוֶת וּמִשְׁפָּלָת: (כב) וַיִּרְפוּ הַמִּים עַד הַיּוֹם הַזֶּה כַּדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר:
- 12. מכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא דויסע, בשלח, פרשה א'**
ר' שמעון בן גמליאל אומר: בא וראה כמה מופרשין דרכי הקדוש ברוך הוא מדרכי בשר ודם. בשר ודם במתוק מרפא את המר, אבל הקדוש ברוך הוא מרפא את המר במר. הא כיצד? נותן דבר המחבל לתוך דבר המתחבל כדי לעשות בו נס... כיוצא בו "ויצא אל מוצא המים וישלך שם מלח ויאמר כה אמר ה'..." מהו רפואתו? והלא המים היפין שותן בהם מלח מיד הם נסרחין; הא כיצד? נתן דבר המחבל לתוך דבר שמתחבל כדי לעשות בו נס.
- 13. רמב"ן, ויקרא, פרק א' פסוק ט'**
...צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלוקיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש...